

خلاصه کنوانسیون های ژنو
مصوبه ۱۲ آگوست ۱۹۴۹
و پروتکل های الحاقی

ICRC

خلاصه کنوانسیون های ژنو

مصوبه ۱۲ آگوست ۱۹۴۹

و پروتکل های الحاقی

(۲۱ مرداد ۱۳۲۸ ش.ه)

در زمان جنگ اصول و قوانین خاص بشردوستانه حتی برای دشمن نیز باید رعایت گردد. این قوانین به صورت چهار کنوانسیون ژنو در تاریخ ۱۲ آگوست سال ۱۹۴۹ (۲۱ مرداد ماه سال ۱۳۲۸ ه. ش) و پروتکل های الحاقی آن در تاریخ ۸ ژوئن سال ۱۹۷۷ (۱۸ خرداد ماه سال ۱۳۵۶ ه. ش) تنظیم شد. کنوانسیون های ژنو بر پایه احترام به فرد و عزت و شرف وی بنیان نهاده شده است. باید به حقوق افرادی که به طور مستقیم در درگیری ها شرکت نمی کنند و اشخاصی که به علت بیماری، جراحت، اسارت و یا هر علت دیگری فاقد توان مبارزه هستند، احترام گذاشته شده، در مقابل اثرات جنگ محافظت شوند، و باید به افرادی که بر اثر جنگ دچار خسارت و ضرر و زیان می شوند بدون هیچ گونه تبعیضی کمک شود.

بنابر پروتکل های الحاقی، کلیه افراد جنگ زده بایستی تحت این حمایت قرار گیرند. این پروتکل ها همچنین تصریح می کنند که طرف های درگیر در جنگ و نظامیان نباید به افراد و اهداف غیر نظامی حمله کنند و باید عملیات نظامی خود را مطابق با قوانین و مقررات به رسمیت شناخته شده بشر دوستانه هدایت و رهبری نمایند.

قوانین کلی مشترک در چهار کنوانسیون و پروتکل های الحاقی

هنگامی که درگیری مسلحانه آغاز می شود، کنوانسیون ها و پروتکل های مذکور در این قرارداد در هر شرایطی لازم الاجرا هستند (ک ۴-۱، م ۲؛ پ ۱، م ۱). این قوانین حتی در جنگ ها و درگیری های مسلحانه غیر بین المللی که در آن فقط قوانین خاصی قابل اجراست (پ ۲) نیز باید رعایت گردند. به طور کلی، در هر شرایطی، اصول بشردوستانه باید رعایت گردد (ک ۴-۱، م ۳).

بنابراین اعمال زیر در هر زمان و مکانی و به هر شکلی ممنوع است: قتل، شکنجه، تنبیه بدنی، قطع عضو، تجاوز به عنف،

گروگان گیری، تنبیه دسته جمعی، اعدام بدون محاکمه و کلیه رفتارهای ظالمانه و توهین آمیز (ک ۴-۱، م ۳؛ ک ۱، م ۲، م ۱۲؛ ک ۳، م ۱۳؛ ک ۴، م ۳۴، ۳۲؛ پ ۱، م ۷۵؛ پ ۲، م ۴، ۶).

بر طبق این کنوانسیون ها و پروتکل ۱ هر گونه مقابله به مثل با مجروحان، بیماران، کشتی شکستگان، پرسنل پزشکی و امدادگران، پرسنل و خدمات دفاع غیر نظامی، اسرای جنگی، افراد غیر نظامی، مکان های فرهنگی و غیر نظامی و محیط زیست طبیعی و همچنین تاسیساتی که بر روی انرژی ها و نیروهای خطرناک کار می کنند، ممنوع است (ک ۱، م ۴۶؛ ک ۲، م ۴۷؛ ک ۳، م ۱۳؛ ک ۴، م ۳۳؛ پ ۱، م ۵۶-۵۱، ۲۰).

هیچ کس نباید اصولی را که کنوانسیون مشخص نموده است نادیده گرفته و یا کسی را مجبور به نادیده گرفتن آنها نماید (ک ۳-۱، م ۷؛ ک ۴، م ۸). افراد تحت الحمایه باید بتوانند در هر شرایطی به یک نیروی حمایت کننده (دولت بی طرفی که مسئول حمایت از منافع آنهاست) یا کمیته بین المللی صلیب سرخ یا هر سازمان بشردوستانه بی طرف دیگر مراجعه کنند (ک ۳-۱، م ۱۰، ۹، ۸؛ ک ۴، م ۱۱، ۱۰، ۹؛ پ ۱، م ۵).

۱. ک معادل کنوانسیون، م معادل ماده و پ معادل پروتکل است.

<p style="text-align: center;">۷</p>	<p style="text-align: center;">۶</p>
<p>سربازان باید با مجروحان، بیماران یا کشتی شکستگان نیروهای مسلح دشمن که به اسارت گرفته شده اند مانند نیروهای خودی رفتار کنند (ک ۱، م ۱۴، ۱۲؛ ک ۲، م ۱۶، ۱۲؛ پ ۱، م ۴۴).</p> <p>کلیه اقدامات مقتضی برای جمع آوری اجساد و جلوگیری از غارت آنها باید صورت پذیرد (ک ۱، م ۱۵؛ ک ۲، م ۱۸؛ پ ۱، م ۳۳؛ ک ۲، م ۸). قبل از خاکسپاری، سوزاندن و یا به آب انداختن باید هویت اجساد و در صورت امکان علت مرگ توسط معاینات پزشکی مشخص گردد (ک ۱، م ۱۷، ۱۶؛ ک ۲، م ۲۰، ۱۹).</p> <p>بعلاوه، باید فوراً کلیه اقدامات مقتضی برای جمع آوری مجروحان، بیماران، کشتی شکستگان و یا یافتن مفقودین صورت پذیرد (ک ۱، م ۱۵؛ ک ۲، م ۱۸؛ ک ۴، م ۱۶؛ پ ۱، م ۳۳؛ ک ۲، م ۸).</p> <p>هر نوع اطلاعات مفیدی که به تشخیص هویت مجروحان، بیماران، کشتی شکستگان و کشته شدگان کمک کند باید ثبت و ضبط گردد (ک ۱، م ۱۶؛ ک ۲، م ۱۹).</p> <p>کلیه واحدهای پزشکی (نظامی و یا غیرنظامی) که تحت کنترل یک مقام مسئول به مجروحان، بیماران و کشتی شکستگان خدمت رسانی می کنند باید تحت حمایت این قانون قرار گیرند (ک ۱، م ۳۷-۱۹؛ ک ۲، م ۴۰-۲۲؛ پ ۱، م ۱۲، ۹، ۸؛ پ ۲، م ۱۱). بدان معنا که پرسنل، مواد، ساختمان ها و تاسیسات پزشکی و همچنین حمل و نقل و سایللی که برای اهداف پزشکی به کار می روند و با نشان صلیب یا هلال قرمز در زمینه سفید مشخص شده اند باید تحت حمایت این قانون قرار گیرند.</p> <p>نیروی پزشکی و مذهبی شامل افراد زیر می شوند: (الف) کارمندان (پزشکان، نیروهای خدماتی، پرستاران، مسئولان حمل برانکار) که به طور موقت و یا دائمی وظیفه کمک رسانی پزشکی را بر عهده دارند (که وظیفه آنها جستجو، جمع آوری، حمل و نقل، تشخیص و درمان زخمی ها، بیماران و</p>	<p>۱. کنوانسیون ژنو در مورد بهبود شرایط مجروحان و بیماران نیروهای مسلح در میدان جنگ</p> <p>مصوبه ۱۲ آگوست ۱۹۴۹ (۲۱ مرداد ماه ۱۳۲۸)</p> <p>۲. کنوانسیون ژنو در مورد بهبود شرایط مجروحان، بیماران و کشتی شکستگان نیروهای مسلح در دریا</p> <p>مصوبه ۱۲ آگوست ۱۹۴۹ (۲۱ مرداد ماه ۱۳۲۸)</p> <p>پروتکل الحاقی ۱ (فصل ۲) پروتکل الحاقی ۲ (فصل ۳)</p> <p>کلیه مجروحان، بیماران و کشتی شکستگان باید در هر شرایطی مورد احترام و حمایت قرار گیرند (ک ۱، م ۱۲؛ ک ۲، م ۱۲؛ پ ۱، م ۱۰؛ پ ۲، م ۷). نباید کشته و یا مجروح شوند. باید با آنها به طور انسانی برخورد و رفتار شود و در اسرع وقت و به بهترین شکل ممکن تحت معالجه و مراقبت های پزشکی قرار گیرند. برای افراد مختلفی که در میدان های جنگ مختلف به اسارت گرفته شده اند باید شرایط یکسان فراهم شود و هیچگونه تفاوتی نباید وجود داشته باشد مگر از نظر مراقبت های پزشکی (ک ۱، م ۱۵، ۱۲؛ ک ۲، م ۱۸، ۱۲؛ پ ۱، م ۱۰؛ پ ۲، م ۷).</p>

و کشتی شکستگان به منظور جلوگیری از انتشار بیماری هاست)؛ (ب) پرسنل اداری و خدماتی (کارکنان اداری، رانندگان، آشپزان و غیره) که به طور موقت و یا دائم و به طور اختصاصی مسئولیت اداره واحدهای پزشکی و یا حمل و نقل تجهیزات و پرسنل پزشکی را برعهده دارند؛ (ج) کارکنان و پرسنل مذهبی شامل روحانیون نظامی یا غیرنظامی که به طور اختصاصی وظیفه تبلیغات مذهبی را برعهده دارند (ک ۱، م ۲۷-۲۴؛ ک ۲، م ۳۷، ۳۶؛ پ ۱، م ۸؛ پ ۲، م ۹).

این افراد نیز باید از آرم یا نشان صلیب و یا هلال قرمز در زمینه سفید بر روی لباس خود استفاده کنند (ک ۱، م ۴۰؛ ک ۲، م ۴۲؛ پ ۱، م ۱۸؛ ضمیمه ۱، م ۳؛ پ ۲، م ۱۲) و دارای کارت شناسایی باشند (ک ۱، م ۴۰؛ ک ۲، م ۴۲؛ پ ۱، م ۱، ضمیمه ۱، م ۲). آنها می توانند برای دفاع از خود، مجروحان و بیماران سلاح حمل نمایند (ک ۱، م ۲۲؛ ک ۲، م ۳۵؛ پ ۱، م ۱۳).

در صورت اسارت افراد گروه پزشکی و مذهبی به دست دشمن، باید به آنها اجازه داده شود تا وظایف خود را نسبت به مجروحان و بیماران ادامه دهند (ک ۱، م ۱۹). هیچ کس نباید مجبور شود تا خلاف اصول اخلاقی پزشکی رفتار کند و یا نتواند وظایفی را که این قانون برای وی مشخص نموده است، انجام دهد (پ ۱، م ۱۶؛ پ ۲، م ۱۰). کلیه افرادی که نگهداری آنها برای معالجه زندانیان ضروری نیست باید به کشورشان برگردانده شوند (ک ۱، م ۳۱، ۳۰؛ ک ۲، م ۳۷). افرادی که نگه داشته می شوند نباید زندانی جنگی محسوب گردند و باید امکانات لازم برای انجام وظایف خود را در اختیار داشته باشند (ک ۱، م ۲۸). در مناطق اشغالی، تا زمانی که از خدمات پرسنل پزشکی غیرنظامی برای افراد غیرنظامی استفاده می شود و یا این خدمات برای مراقبت ممتد از مجروحان یا بیمارانی که تحت معالجه قرار دارند، لازم است، نباید از این خدمات برای مقاصد نظامی استفاده شود.

(پ ۱، م ۱۴).

افراد غیرنظامی باید به مجروحان، بیماران و کشتی شکستگان احترام بگذارند حتی اگر دشمن باشند و نباید هیچ اقدام خشونت آمیزی بر علیه آنها مرتکب شوند (پ ۱، م ۱۷). افراد غیرنظامی اجازه دارند مجروحان و بیماران را از هر ملیتی که باشند جمع آوری نموده، تحت مراقبت و مداوا قرار دهند و نباید برای انجام این کار مجازات شوند. برعکس باید در پیشبرد این کار به آنها کمک نمود (ک ۱، م ۱۸).

واحدهای پزشکی، نظامی یا غیرنظامی، شامل کلیه ساختمان ها یا تاسیسات دائمی (بیمارستان و سایر واحدهای مشابه)، مراکز انتقال خون و اورژانس ها، داروخانه ها یا واحدهای سیار (بیمارستان سیار، چادر و تاسیسات صحرائی) است که برای مقاصد پزشکی تاسیس شده اند (ک ۱، م ۱۹؛ پ ۱، م ۱۲، ۹، ۸؛ پ ۲، م ۱۱). این واحدها نباید مورد حمله قرار گیرند و یا تخریب شوند، یا از فعالیت آنها جلوگیری به عمل آید، حتی در زمانی که مریض یا زخمی ندارند (ک ۱، م ۱۹).

قوانین حمایتی مشابه برای حمل و نقل زمینی، دریایی یا هوایی شامل آمبولانس ها، کامیون ها، کشتی های بیمارستانی، کشتی های نجات و هواپیماهای امداد رسانی پزشکی اعمال می گردد (ک ۱، م ۳۶، ۳۵؛ ک ۲، م ۳۹-۳۸، ۲۷-۲۲؛ پ ۱، م ۳۱-۲۱، ۸؛ پ ۲، م ۱۱).

تجهیزات پزشکی (برانکار، وسایل و تجهیزات پزشکی و جراحی، اقلام دارویی، پانسمان و غیره) به هیچ وجه نباید از بین بروند و باید در دسترس پرسنل پزشکی قرار گیرند (ک ۱، م ۳۴، ۳۳؛ ک ۲، م ۳۸، ۲۸).

نشان صلیب یا هلال سرخ رنگ در زمینه سفید که نشان دهنده امداد رسانی به زخمی ها و بیماران است باید برای شناسایی کلیه ساختمان ها، واحدها، وسایل نقلیه، پرسنل و مواردی که تحت پوشش این سازمان قرار دارند، به کار رود. در سایر موارد این نشان نباید بدون اجازه مقام صلاحیت دار

به کار رود. همواره این نشان باید مورد احترام قرار گیرد (ک ۱، م ۴۴-۳۸؛ ک ۲، م ۴۱-۴۳؛ پ ۱، م ۱۸؛ پ ۲، م ۱۲).

۳. کنوانسیون ژنو در مورد رفتار با

اسیران جنگی

مصوبه ۱۲ آگوست ۱۹۴۹
(۲۱ مرداد ۱۳۲۸ ش.)

پروتکل الحاقی ۱ (فصل ۳، بخش ۲)

وضعیت

نیروهای مسلح درگیر در جنگ (به غیر از پرسنل پزشکی و مذهبی) نظامی محسوب می شوند و هر نظامی که بوسیله طرف مقابل اسیر شود، اسیر جنگی به حساب می آید (ک ۳، م ۴؛ پ ۱، م ۴۴، ۴۳)^۱. این نیروهای مسلح باید تحت امر یک فرمانده که مسئولیت رهبری و هدایت زیردستان را برعهده دارد، سازمان دهی شوند و بر آن ها باید یک سیستم انضباطی داخلی حکمرانی کند که با قوانین بین المللی جنگ ها مطابقت داشته باشد (پ ۱، م ۴۳).

طبق این توافق لازم است، نظامیان در زمان حمله و یا در عملیات نظامی قبل از شروع حمله، با پوشیدن یونیفورم یا سایر علائم خاص خود را از افراد غیرنظامی متمایز نمایند (پ ۱، م ۴۴). در شرایط خاص، بنابر ماهیت درگیری، سربازان با حمل آشکار اسلحه تشخیص داده می شوند

۱. به علاوه، ساکنان مناطق غیراشغالی که در مقابل دشمن سلاح به دست گیرند تا در مقابل نیروهای مهاجم مقاومت کنند نیز اسیر جنگی محسوب می گردند به شرط آن که به طور علنی اسلحه حمل نمایند و قوانین جنگ را رعایت نمایند (ک ۳، م ۴).

(پ ۱، م ۴۴).

اسرای جنگی در اختیار دولت متخاصم قرار دارند و افراد و گروه هایی که آنها را دستگیر نموده اند از هیچ قدرتی در مورد آنها برخوردار نیستند.

شیوه برخورد

فردی که در جنگ شرکت کند و دستگیر شود، اسیر جنگی محسوب گردیده، باید مطابق با قوانین اسرای جنگی با وی رفتار شود حتی اگر در مورد وضعیت وی شک و تردید وجود داشته باشد (ک ۳، م ۵؛ پ ۱، م ۴۵). در هر شرایطی، باید با اسرای جنگی به صورت انسانی رفتار شود و به شخصیت آنها احترام گذاشته شود و آبرو و حرمت آنها حفظ گردد (ک ۳، م ۱۴، ۱۳). با زنان باید با احترام متناسب با جنسیت آنها رفتار شود (ک ۳، م ۱۴).

با کلیه اسرای جنگی باید به طور یکسان رفتار نمود؛ تفاوت های رفتاری فقط بر پایه سلامتی، جنس، سن، درجه نظامی یا شرایط شغلی یا حرفه ای ممکن است ایجاد شود (ک ۳، م ۱۶). اگر از نظامیان سؤال شود، آنها موظف هستند نام و نام خانوادگی، سن، درجه و کد نظامی خود را بگویند. اما نباید برای دادن سایر اطلاعات تحت فشار قرار گیرند (ک ۳، م ۱۷).

آنها اجازه دارند اسباب و لوازم شخصی خود را نگه دارند. دشمن می تواند کلیه تجهیزات نظامی آنها را به استثنای لباس و وسایل غذاخوری ضبط نماید. پول و اشیاء قیمتی فقط در مقابل رسید باید گرفته شود و به هنگام آزادی باید مسترد گردد (ک ۳، م ۱۸).

اسیران تابع انضباط و قوانین نظامی قوایی هستند که به اسارت شان در آورده اند (ک ۳، م ۸۸-۸۲، ۳۹).

بنابر دلایل امنیتی نیرو یا قوای بازداشت کننده ممکن است آزادی آنها را

محدود نماید اما نمی تواند آنها را زندانی کند مگر آن که عملی خلاف قانون انجام دهند (ک ۳، م ۲۱). قبل از صدور هر حکمی، آنها باید امکان دفاع از خود را داشته باشند (ک ۳، م ۱۰۶، ۱۰۵، ۹۹، ۹۶).

کسی که در جنگ شرکت کند اما اسیر جنگی تلقی نشود، علاوه بر تمهیداتی که در کنوانسیون چهارم برای وی در نظر گرفته شده است، از حقوق اولیه که تضمین کننده احترام به وجود انسانی وی (عدم تعدی به زندگی و سلامت وی) و احترام به شخصیت فرد (منع رفتار توهین آمیز و تحقیرکننده) است نیز باید برخوردار شود (پ ۱، م ۷۵). در صورت پیگرد، برگزاری محاکمه ای منصفانه نیز از حقوق چنین فردی است (پ ۱، م ۷۵). این حقوق در شرایط جنگ های مسلحانه غیربین المللی نیز به رسمیت شناخته شده است (ک ۴-۱، م ۳) بخصوص وقتی که درگیری خیلی شدید باشد (پ ۲، م ۶، ۴).

شرایط اسارت

نیروی بازداشت کننده باید به اسرای جنگ غذا و لباس رایگان به اندازه کافی بدهد. برای آنها محل سکونت همانند محل سکونت نیروهای خود تهیه کند و امکانات پزشکی را در حدی که سلامتی آنان را تضمین کند، در اختیار آنها بگذارد (ک ۳، م ۳۰، ۲۷، ۲۶، ۲۵، ۱۵).

اسرای جنگی به استثنای درجه داران را می توان به کار گرفت. باید به آنان دستمزد پرداخت نمود و شرایط کار برای آنها باید همانند شرایط کار ملت نیروی بازداشت کننده باشد. اسرا نباید ادا شوند فعالیت های نظامی، کارهای خطرناک که سلامتی آنها را به مخاطره اندازد و یا تحقیرآمیز باشد، انجام دهند. (ک ۳، م ۵۴-۴۹).

اسرا باید بتوانند اسیر شدن خود را به آشنایان نزدیک و شعبه مرکزی ردیابی کمیته بین المللی صلیب سرخ اطلاع دهند. از آن پس، آنها باید بتوانند به طور

منظم با آشنایان خود مکاتبه داشته ، اقلام کمکی دریافت کرده و با روحانیون دین خود دیدار و ملاقات کنند (ک ۳ ، م ۷۲ ، ۷۱ ، ۷۰ ، ۶۳ ، ۳۳).
اسرا مجاز هستند یک سخنگو (نماینده زندانیان) تعیین کنند . این سخنگو می تواند به نمایندگی از سایر اسرا با مقامات نیروی بازداشت کننده و سازمان های بشردوستانه مذاکره کند (ک ۳ ، م ۷۹).

اسرا حق دارند شکایات و درخواست های خود را به نمایندگان نیروهای حمایت کننده مانند نمایندگان کمیته بین المللی صلیب سرخ که از اردوگاه آنان بازدید می کنند ، ارجاع دهند و یا خود به طور مستقیم و یا از طریق نماینده خود به گفتگو و مذاکره با آنان پردازند (ک ۳ ، م ۱۲۶ ، ۷۸).
متن کنوانسیون فوق الذکر باید در تمام اردوگاه ها نصب شود تا اسرا از حقوق و وظایف خود مطلع گردند (ک ۳ ، م ۴۱).

بازگردانی به وطن

اسرای جنگی که طبق گواهی پزشکی به شدت بیمار یا زخمی هستند باید به طور مستقیم به کشور خود اعزام شوند اما از آن پس نمی توانند در جنگ شرکت کنند (ک ۳ ، م ۱۱۷ ، ۱۰۹).
پس از خاتمه جنگ ، اسرا باید آزاد و بی درنگ به کشورشان بازگردانده شوند (ک ۳ ، م ۱۱۸).

پروتکل الحاقی ۱ (فصل ۳ ، بخش ۱)

عملکرد نظامیان

این پروتکل قوانین مربوط به رفتار نظامیان در زمان جنگ را بیان می کند . بر اساس این قوانین ، طرف های درگیر در جنگ برای انتخاب روش ها و سلاح های جنگی محدود شده اند . طبق این قانون ، استفاده از سلاح ها ، موشک ها و مواد و روش های جنگی که باعث ایجاد جراحت های شدید و درد و رنج بسیار شود ، ممنوع است (پ ۱ ، م ۳۵).
نباید از غیرنظامیان برای مصون نگه داشتن یک منطقه از عملیات نظامی استفاده کرد (پ ۱ ، م ۵۱).

کشتن ، زخمی کردن یا به اسارت گرفتن دشمن با توسل به فریب و نیرنگ ممنوع است (پ ۱ ، م ۳۷). از نشان های رسمی (صلیب سرخ یا هلال احمر ، پرچم سفید و غیره) نباید سوء استفاده کرد (پ ۱ ، م ۳۸). استفاده از نشان ملی دولت های متخاصم و یا دولت هایی که در جنگ شرکت ندارند ، ممنوع است (پ ۱ ، م ۳۹). بنابراین ، این پروتکل تاکید دارد که در درگیری های مسلحانه باید حداقل انصاف و مروت از سوی نظامیان رعایت گردد .

پناه ندادن ممنوع است (پ ۱ ، م ۴۰). دشمنی که خارج از میدان جنگ است (به عنوان مثال کسی که در جنگ شرکت ندارد و یا توانایی شرکت در جنگ را ندارد) ، کسی که تسلیم شده و یا به وضوح اعلام می کند که قصد تسلیم شدن را دارد ، نباید مورد حمله قرار گیرد (پ ۱ ، م ۴۲ ، ۴۱). در صورتی که نیروی فاتح امکان انتقال و تخلیه اسرا را نداشته باشد ، باید آنها را آزاد کند (پ ۱ ، م ۴۱).

فصل چهارم، بخش اول حمایت از غیر نظامی ها در مقابل اثرات جنگ

بر اساس این قانون، باید همواره غیر نظامیان را از نظامیان و اهداف غیر نظامی را از اهداف نظامی تشخیص داد و در نتیجه عملیات نظامی را فقط به اهداف نظامی معطوف داشت (پ ۱، م ۴۸).

هر شخصی که عضو نیروهای مسلح نباشد غیر نظامی به حساب می آید (پ ۱، م ۵۰). اهداف غیر نظامی کلیه اهدافی هستند که نظامی محسوب نمی شوند. به عنوان مثال این مناطق هیچ گونه کمک موثری به عملیات نظامی نمی کنند و تخریب آنها در شرایط زمانی موجود یک مزیت جنگی و نظامی معین محسوب نمی شود (پ ۱، م ۵۲).

حملات کور و بدون هدف ممنوع است (پ ۱، م ۵۱). نه تنها غیر نظامیان و اهداف غیر نظامی نباید مورد حمله قرار گیرند بلکه باید در حمله به اهداف نظامی نیز احتیاط های لازم را رعایت نمود تا تخریب اتفاقی مناطق غیر نظامی نیز به حداقل برسد (پ ۱ م ۵۸، ۵۷). در هیچ حادثه ای نباید میزان خسارت نسبت به مزیت نظامی مستقیم و پیش بینی شده بیشتر باشد (پ ۱، م ۵۷، ۵۱).

گرسنه نگه داشتن غیر نظامیان گروه متخاصم، تخریب لوازمی که برای زندگی آنان ضروری است و وارد کردن خسارت های گسترده و طولانی مدت در محیط زیست ممنوع است (پ ۱، م ۵۵، ۵۴).

اماکن فرهنگی، تاسیسات دربرگیرنده نیرو و انرژی مرگبار، مناطق بی دفاع و غیر نظامی (شامل مناطق امن و بی طرف) مانند کارمندان و تاسیسات سازمان های دفاع دولتی تحت حمایت خاص قرار دارند و برای شناسایی و نشان دار کردن آنها ترتیبات مناسبی اتخاذ شده است (پ ۱، م ۶۱-۶۰، ۶۰، ۵۹، ۵۶، ۵۳؛ ضمیمه ۱، فصل های ۶، ۵).

ممنوعیت حمله به غیر نظامیان، تخریب لوازم ضروری زندگی آنها و حمله

به تاسیسات دارای نیروها و انرژی های خطرناک و ساختمان های فرهنگی در مورد جنگ های مسلحانه غیر بین المللی نیز لازم الاجراست (پ ۲، م ۱۶، ۱۵، ۱۴، ۱۳).

مراقبت و رسیدگی برای اجرای این قوانین و وظیفه فرماندهان نظامی است (پ ۱، م ۸۷، ۸۶).

۴. کنوانسیون ژنو در مورد حمایت از غیرنظامیان در زمان جنگ و پروتکل های الحاقی

حداقل قوانین برای حمایت از کلیه افراد جنگ زده بدون در نظر گرفتن ملیت و محل سکونت آنان وضع شده است .
به همین ترتیب عملیات امدادسانی شامل مواد غذایی ، فرآورده های دارویی ، پوشاک و غیره باید فراهم گردد (ک ۴ ، م ۲۳ ؛ پ ۱ ، م ۷۱ ، ۷۰ ، ۶۹ ؛ پ ۲ ، م ۱۸) .
رعایت احترام زنان و کودکان الزامی است و باید در مقابل هر نوع اهانت جنسی حمایت شوند (ک ۴ ، م ۲۴ ؛ پ ۱ ، م ۷۸ ، ۷۷ ، ۷۶) .
تسهیلات لازم برای پیوند مجدد اعضای خانواده های از هم گسیخته و مکاتبات خانوادگی باید فراهم گردد (ک ۴ ، م ۲۶ ، ۲۵ ؛ پ ۱ ، م ۷۴) .
از همه مهمتر ، حقوق اولیه افراد جنگ زده بدون هیچ تبعیضی باید رعایت گردد: به شخصیت ، شان ، عقاید و مذهب آنها باید احترام گذاشته شود ؛ هیچ تعرضی بوسیله افراد نظامی یا غیرنظامی نسبت به زندگی ، سلامت جسمی و روانی یا شرف و عزت افراد جنگ زده نباید صورت پذیرد . در صورت پیگرد ، فرد جنگ زده حق درخواست محاکمه منصفانه را دارد (پ ۱ ، م ۷۵) .
این حقوق و اصول در جنگ ها و درگیری های مسلحانه غیربین المللی نیز لازم الاجرا و معتبر هستند (پ ۲ ، م ۶ ، ۴) .
به علاوه ، کنوانسیون چهارم به مسئله اسرای غیرنظامی پرداخته و تفاوت این دو مقوله را روشن می سازد (ک ۴ ، م ۴) .

غیرنظامیان مستقر در منطقه دشمن

غیرنظامیانی که در منطقه دشمن به سر می برند ، اجازه دارند آن منطقه را ترک کنند ، مگر این که بنا به دلایل امنیتی از انجام این کار ممانعت به عمل آید (ک ۴ ، م ۳۵) . اگر آنها منطقه را ترک نکنند و یا در آن محل به اجبار نگه داشته شوند ، باید با آنان مانند خارجیان در زمان صلح رفتار شود (ک ۴ ، م ۳۸) . اگر شرایط امنیتی لزوم بازداشت اجباری آنان را ایجاب کند ، حق استیناف دارند و باید به صورت بی طرفانه و غیرجانبدارانه به مسئله آنها رسیدگی شود (ک ۴ ، م ۴۳-۴۱) .

مردم مناطق اشغالی

غیرنظامیان باید تا حد امکان بتوانند به زندگی روزمره خود طبق معمول ادامه دهند . نیروهای اشغالگر مسئول تأمین و حفظ نظم عمومی هستند (ک ۴ ، م ۶۴) .
هرگونه تبعید و انتقال غیرنظامیان به جای دیگر به طور کلی ممنوع است (ک ۴ ، م ۴۹) . به کار گرفتن نیروهای انسانی باید تابع قوانین خاص باشد . افراد زیر ۱۸ سال از کار کردن معاف هستند و کسانی که نامشان به عنوان کارگر ثبت شده است ، نباید مجبور به شرکت در عملیات نظامی شوند (ک ۴ ، م ۵۱) .
غارت و تخریب نالازم مستغلات و دارایی ها ممنوع است (ک ۴ ، م ۵۳ ، ۳۳) .
نیروهای اشغالگر مسئول تأمین رفاه کودکان (ک ۴ ، م ۵۰) ؛ تأمین دارو و خدمات پزشکی (ک ۴ ، م ۵۶) ؛ و تأمین مواد غذایی (ک ۴ ، م ۵۵) برای کل مردم هستند . بنابراین ، آنها باید ورود و انتقال محموله های امدادی را تسهیل نمایند (ک ۴ ، م ۶۲-۵۹) .
به طور کلی ، مقامات ، ادارات و موسسات دولتی و خصوصی باید طبق معمول به فعالیت خود ادامه دهند (ک ۴ ، م ۶۴ ، ۶۳ ، ۵۴) .
نیروهای اشغالگر اجازه دارند در مقابل اعمال خصمانه ای که نسبت به

مقامات اداری و یا اعضای نیروهای مسلح صورت می پذیرد، از خود دفاع کنند. این نیروها می توانند در این راستا قوانین خاصی نیز وضع کنند (ک ۴، م ۶۴). آنها می توانند متهمان را در دادگاه های خود محاکمه کنند (ک ۴، م ۶۶)، اما بدون یک محاکمه رسمی هیچ حکمی قابل اجرا نیست (ک ۴، م ۷۱). ممکن است به دلایل امنیتی عده خاصی بازداشت شوند (ک ۴، م ۷۸). کلیه اقدامات فوق بایستی تحت قیمومیت و نظارت آشکار نیروی حمایتی قرار گیرد (ک ۴، م ۱۴۳، ۱۳۷، ۱۳۶، ۷۸، ۷۷-۶۵).

غیرنظامیان ساکن در منطقه دشمن و ساکنان مناطق اشغالی از حقوق مشترک و یکسانی برخوردار هستند.

در هر شرایطی باید به شخصیت، شان، حقوق خانوادگی، عقاید و مراسم مذهبی و آداب و رسوم افراد احترام گذاشته شود. همواره باید با آنها به صورت انسانی رفتار شود (ک ۴، م ۲۷)؛ از هرگونه زورگویی نسبت به آنها پرهیز شود (ک ۴، م ۳۱). بخصوص زنان باید در مقابل هر نوع اهانت جنسی حمایت شوند (ک ۴، م ۲۷).

غیرنظامیان حق دارند آزادانه به نیروهای حمایت کننده - مانند کمیته بین المللی صلیب سرخ و جمعیت ملی صلیب سرخ یا هلال احمر کشوری که در آن زندگی می کنند - مراجعه کنند (ک ۴، م ۳۰). نمایندگان نیروهای حمایت کننده و کمیته بین المللی صلیب سرخ باید بتوانند به صورت آزادانه با غیرنظامیان ملاقات کنند (ک ۴، م ۱۴۳، ۳۰).

دولت متخاصم مسئول رفتار مقامات نظامی و غیر نظامی خود با مردم است (ک ۴، م ۲۹).

در نهایت، اگر غیرنظامیان بازداشت شوند - اقدامی که به مثابه مجازات یا تنبیه نباشد - با توجه به این که غیر نظامی هستند باید مشابه اسرای جنگی با آنها برخورد شود (ک ۴، م ۱۳۵-۷۹).

ICRC

کمیته بین المللی صلیب سرخ

ایران، تهران، بزرگراه آفریقا، خیابان تابان شرقی، شماره ۷۵

تلفن: ۴-۸۷۸۵۵۰۳ فاکس: ۸۷۸۳۳۷۰

E-mail: teheran.teh@icrc.org www.icrc.org

نسخه اصلی: فرانسه، دی ماه ۱۳۸۲

0592/241T